

Vergaderjaar 2021–2022

29 911

Bestrijding georganiseerde criminaliteit

Nr. 358

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juli 2022

De Financial Intelligence Unit-Nederland (hierna: FIU-Nederland) is in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) aangewezen als de autoriteit waar ongebruikelijke transacties dienen te worden gemeld door instellingen. De FIU-Nederland analyseert de meldingen en brengt transacties en geldstromen in kaart die in verband kunnen worden gebracht met witwassen en onderliggende basisdelicten alsmede financieren van terrorisme. Ongebruikelijke transacties die door het hoofd van de FIU-Nederland verdacht zijn verklaard, worden ter beschikking gesteld aan de diverse (bijzondere) opsporingsdiensten en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De FIU-Nederland vervult daarmee een belangrijke rol in het voorkomen en opsporen van misdrijven.

De Wwft is gebaseerd op de internationale standaarden van de Financial Action Task Force (FATF) en de Europese anti-witwasrichtlijn. Deze regelgeving heeft als specifiek doel het waarborgen van een integer financieel stelsel en het beheersen van integriteitsrisico's van dienstverlening. Het werk dat instellingen in dit kader verrichten heeft dan ook een bredere, preventieve werking om het financiële stelsel «schoon» te houden en te voorkomen dat zij betrokken raken bij witwassen en onderliggende delicten alsmede het financieren van terrorisme.

Vanwege het belangrijke werk dat de FIU-Nederland verricht, bied ik uw Kamer graag, conform de memorie van toelichting bij artikel 13, aanhef en onder i van de Wwft, het jaaroverzicht 2021 van FIU-Nederland aan. Hieronder ga ik in op de meest belangwekkende onderwerpen in dit jaaroverzicht.

Ongebruikelijke en verdacht verklaarde transacties

Uit het jaaroverzicht 2021 blijkt onder andere dat de trend van het oplopend aantal meldingen van ongebruikelijke transacties door instellingen zich voortzet. In totaal zijn er ruim 1,2 miljoen ongebruikelijke

transacties gemeld door 1.997 verschillende instellingen. In 2020 betroffen dit 722.247 meldingen van ongebruikelijke transacties.

De FIU-Nederland verklaarde in 2021 96.676 transacties verdacht, die allemaal ter beschikking zijn gesteld aan de (bijzondere) opsporingsdiensten en inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Daarmee daalde het aantal verdacht verklaarde transacties licht ten opzichte van 2020, toen het aantal 103.947 betrof. De meerjarige trend vanaf 2016 tot en met 2019 liet schommelingen zien van tussen de 39.000 en 57.000 verdachte transacties per jaar, om vervolgens vanaf 2020 sterk te stijgen naar gemiddeld rond de 100.000 verdachte transacties. Dit laatste is het resultaat van onder andere de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan in capaciteit en de versterking van de effectiviteit en efficiëntie door middel van verbeteringen in technologie, kennis en expertise bij de FIU-Nederland. De FIU-Nederland typeert 2020 verder als een piekjaar in het aantal verdacht verklaarde transacties. Dit aantal werd toen, onder andere, sterk beïnvloed door de in 2020 doorontwikkelde semi-geautomatiseerde matching en dossiervorming. De resultaten hiervan kwamen namelijk voort uit *vijf* jaar aan meldingen van ongebruikelijke transacties en veroorzaakten zo een piek in 2020. Uit het jaaroverzicht blijkt dat deze ontwikkelingen ook doorwerken in 2021.

De totale waarde van de verdacht verklaarde transacties bedroeg in 2021 ruim 15,3 miljard euro. Daarbij wordt opgemerkt dat dit totaalbedrag wordt opgestuwd door een zeer klein aantal verdacht verklaarde transacties met een totale waarde van ongeveer 5,5 miljard euro. Zonder deze specifieke transacties komt de gezamenlijke waarde van alle verdacht verklaarde transacties in 2021 neer op bijna tien miljard euro. Dit is vergelijkbaar met het voorgaande jaar.

Investerings in de FIU-Nederland

Zoals eerder aan uw Kamer is aangegeven¹ wordt de formatie van de FIU-Nederland op dit moment uitgebreid naar circa 90 fte. Eind 2021 waren er 82 fte werkzaam bij de FIU-Nederland. Met de middelen die bij Prinsjesdag 2021 beschikbaar zijn gekomen voor de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit zal, bovenop deze 90 fte, worden toegewerkt naar een extra structurele capaciteitsuitbreiding van 25 fte. De inzet van capaciteit hangt daarnaast nauw samen met de verbeteringen in technologie, kennis en expertise. Daarom heeft de FIU-Nederland ook ingezet op de versterking van de effectiviteit en efficiëntie van haar analysemogelijkheden door middel van het verbeteren van de technologie. Met de middelen van Prinsjesdag 2021 zijn, naast het verder verhogen van de capaciteit, ook hiervoor gelden beschikbaar gesteld aan de FIU-Nederland. Hierdoor kan de operationele capaciteit optimaal worden ingezet, waardoor de FIU-Nederland blijvend in staat is het toenemende aantal ongebruikelijke transacties te analyseren en te werken aan het opstellen en overdragen van arbeidsintensieve dossiers, waarbij omvangrijke criminele samenwerkingsverbanden en/of complexe structuren kunnen worden blootgelegd.

Belang effectieve meldketen

Voor het voorkomen en opsporen van misdrijven leveren de door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties een belangrijke bijdrage. Dit is ook van belang in het kader van de brede aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit en in het bijzonder de aanpak van criminele geldstromen. Vooral de combinatie van informatie uit een

¹ Kamerstuk 29 911, nr. 306 en bijlage bij Kamerstuk 29 911, nr. 348.

verdacht verklaarde transactie met andere informatie die al bij de opsporingsdiensten bekend is of nog kan worden, kan een verdenking van een strafbaar feit opleveren. Ter verduidelijking: een door de FIU verdacht verklaarde transactie is nog geen verdenking in de zin van artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering.

Op basis van een recente analyse van het Anti Money Laundering Center (AMLC) is gebleken dat in afgelopen vijf jaar gemiddeld 60% van de FIOD-onderzoeken een verband is met door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties. Daarnaast blijkt uit een steekproef van het OM dat van alle signalen die zijn aangebracht in het signalenoverleg witwassen² in een periode van drie maanden in 2021 57% van deze signalen één of meerdere verdachte transacties van de FIU-Nederland betroffen. Hieruit blijkt dat verdachte transacties een belangrijke bijdrage leveren aan het opsporen en vervolgen van verdachten van misdrijven, waaronder witwassen.

Daarnaast blijkt uit het jaaroverzicht dat de samenwerking tussen betrokken partijen van groot belang is om de effectiviteit van de aanpak van criminele geldstromen, waaronder witwassen, verder te versterken. Publiek-private samenwerking zoals binnen de Fintell Alliance, is daar een mooi voorbeeld van. Fintell Alliance is een samenwerkingsverband waarin de FIU-Nederland informatie over algemene fenomenen en typologieën deelt met de deelnemende banken om onder andere te komen tot betere meldingen van ongebruikelijke transacties.

Tot slot en zoals eerder gemeld aan uw Kamer, worden dit jaar meerdere (internationale) evaluaties en onderzoeken afgerond over de effectiviteit van het anti-witwasbeleid in Nederland. De Minister van Financiën en ik hebben uw Kamer 30 maart jl.³ een overzicht daarvan toegestuurd. Conform mijn toezegging in het Commissiedebat van 27 januari jl. en in mijn brief van 26 april jl.⁴ zullen wij uw Kamer na de zomer informeren over de integrale opvolging van de aanbevelingen uit de uitgevoerde onderzoeken en evaluaties.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yesilgöz-Zegerius

² Dit betreft een landelijk overleg, waarbij wordt gekeken welke signalen voldoende aanknopingspunten bieden voor opsporing en vervolging.

³ Kamerstuk 31 477, nr. 73.

⁴ Kamerstuk 29 911, nr. 348.